

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w N.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 kwietnia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje radcy prawnemu K. W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 10800 (dziesięć tysięcy osiemset) zł, podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za udzieloną powodowi pomoc prawną z urzędu, w postępowaniu kasacyjnym.**
- 3. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymagania może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko bowiem na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Powód, we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., to jest występowanie w sprawie zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów prawa to jest art. 417 i art. 417¹ § 2 k.c., tu: w związku z art. 403 § 2, art. 412 § 2 i art. 415 k.p.c. Zagadnienie prawne zostało ujęte wielowariantowo, a generalnie wyraża wątpliwość co do potrzeby uzyskania prejudykatu w postaci orzeczenia stwierdzającego niezgodność z prawem wskazywanego przez skarżącego wyroku, bez którego to prejudykatu, w ocenie Sądu, nie było możliwe dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną tym wyrokiem, skoro wyrok ten został uchylony w trybie wznowienia postępowania, a powództwo we wznowionym postępowaniu ostatecznie oddalone.

Analizując czy tak przedstawione przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania rzeczywiście w sprawie wystąpiły, zauważyć należy, że potrzeba wykładni wymienionych przez skarżącego przepisów prawa nie została dostatecznie uzasadniona. Oba te przepisy były już wielokrotnie przedmiotem wykładni dokonywanej przez Sąd Najwyższy, zostały także wyłożone, w kontekście odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK 2001/8/256, Dz.U.2001/145/1638). Twierdzenie o potrzebie dokonania wykładni po raz kolejny, tylko dlatego, że Sąd Okręgowy wyraził pogląd

o potrzebie uzyskania prejudykatu w postaci orzeczenia stwierdzającego niezgodność z prawem wskazywanego przez powoda jako źródło szkody wyroku, nie jest okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie tej przesłanki.

Brak też podstaw do poczytania przedstawionych przez skarżącego wątpliwości jako zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest niedopuszczalna gdy wzruszenie tego orzeczenia w drodze innych środków jest możliwe (art. 424⁵ § 1 pkt 1 k.p.c., por. w związku z art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny, ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - prawo upadłościowe i naprawcze, Dz. U. z 2010 r., Nr 155, poz.1037). Wzruszenie zatem kwestionowanego wyroku (z dnia 29 lipca 1999 r., wydanego w sprawie III RC (...) Sądu Rejonowego w N.) w drodze skargi o wznowienie postępowania, co miało miejsce w badanej sprawie, przez jego zmianę i oddalenie, we wznowionym postępowaniu, powodztwa, powoduje, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie miałaby już punktu odniesienia, jej przedmiot (niezgodny z prawem wyrok) został już bowiem usunięty z obrotu. W związku z powyższym, postępowanie toczące się ze skargi o wznowienie postępowania mogło być traktowane, w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., jako „właściwe postępowanie stwierdzające niezgodność kwestionowanego wyroku z prawem”. Tak więc uzyskanie we wznowionym postępowaniu wyroku oddalającego powództwo niewątpliwie przesądza o nieprawidłowości wyroku kwestionowanego, jednakże nie jest to automatycznie równoznaczne z taką jego niezgodnością z prawem, która uzasadnia odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Tę bowiem uzasadnia tylko działanie bezprawne. Zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego wyrażonym w powołanym już wyżej wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., nie każda wadliwość orzeczenia sądowego stwarza podstawę do uznania go za niezgodne z prawem, w rozumieniu przepisów art. 417¹ k.c. Aby uznać, że prawomocne orzeczenie jest niezgodne z prawem, bezprawne, granica swobody w orzekaniu musi być przekroczona przez sąd w sposób oczywisty i rażący i przybrać postać kwalifikowaną. Jeżeli sąd nie wykracza poza zakres przyznanej mu swobody i prawidłowo dobiera standardy orzecznicze,

to działa w ramach porządku prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. orzeczenia z dnia 31 marca 2006 r. IV CNP 25/2005, OSNC 2007/7 poz. 17; z dnia 7 lipca 2006 r. I CNP 33/2006; z dnia 4 stycznia 2007 r. V CNP 132/2006 nie publ.) przyjmuje się, że pojęcie "niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia", skutkujące odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa, należy wyklądać autonomicznie i niezależnie od tego, jak bezprawność działania czy zaniechania jest pojmowana na gruncie prawa cywilnego. Konieczność zapewnienia prawidłowego spełniania przez sąd jego konstytucyjnej funkcji stosowania prawa wymaga zagwarantowaniu temu organowi władzy publicznej znacznego marginesu niezawisłości i swobody zarówno w zakresie wykładni jak i stosowania prawa. Takie rozumienie działania „niezgodnego z prawem” władzy sądowniczej zostało zaaprobowane przez Trybunału Konstytucyjnego w wyroku z dnia 27 września 2012 r. SK 4/11, OTK-A 2012/8/97, Dz.U.2012/1104).

Dodać można, że skarżący pomija, iż w okolicznościach sprawy, przy badaniu czy w działaniu sądu w sprawie III RC (...) doszło do bezprawności (w rozumieniu wyżej przedstawionym), nie bez znaczenia byłyby uwzględnione podstawy wznowienia, a była to podstawa z art. 403 § 2 k.p.c., to jest nowy dowód, w postaci badania DNA.

Ubocznie zauważa się, że art. 233 k.p.c. jako dotyczący oceny dowodów nie może stanowić skutecznej podstawy kasacyjnej z uwagi na treść art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 in fine k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uwzględniając trudną sytuację życiową powoda.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi powoda ustanowionemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 8 pkt 7 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2015 r., poz. 1805).

jw

